

Haftanın Ortası

Güncel konularla her Çarşamba

23 Eylül 2015

1 Kasım'daki seçimlerin tek kritik noktası var; o da AKP'nin kıl payı farkla tek başına iktidar mı olacağı, yoksa kıl payı farkla tek başına iktidarı bir kez daha mı kaçıracağı. O nedenle, listeler belli olduktan sonra 1 Kasım seçimine yönelik bu ilk analizi AKP'nin üzerinden ilerletmek en kestirme yol.

- Önce anketler...
- AKP'nin odağında az farkla siyasi rakiplere vekil verilen iller var...
- MHP açısından zor bir seçim...
- AKP yoğun oy kaybı olan Doğu/Güneydoğu'da listeleri tamamen değiştirdi ve İstanbul da hedefte...
- AKP'de değişecek söylem: Çözüm Süreci, başkanlık sistemi ve ekonomi...
- Sonuç: ancak çok zayıf bir tek parti AKP hükümeti mümkün

1 Kasım sonrasında tek parti; ancak çok kırılabilir bir AKP hükümeti, gerçekçi kabul edilebilecek sınırlar içinde. Ancak, 276'nın biraz üzeri bir sandalye sayısı ile kurulacak bir AKP hükümeti ile fiili olarak başkanlık sistemi uygulaması çabaları, Türkiye'nin yönetilmesi açısından zor zamanların bizleri beklediği anlamına gelecek. Böylesi kırılabilir bir AKP hükümetinin dört yıl devam edeceğini beklemekse zorlama olur.

Barış, esenlik, birlik ve dayanışmaya vesile olacak nice bayramlar dileğiyle...

AKP'nin 258'den 278'e yolculuğu: 1 Kasım'da kim iktidar?

7 Haziran'ın sadece beş ay ardından gelen 1 Kasım genel seçimleri sonrası için akıl yürütürken, partilerin hedef ve stratejilerini anlamak ve seçim sonrası olası işbirliklerini tahmin edebilmek adına elde yeterince veri var. Üstelik bu seçimlerin tek kritik noktası var. O da AKP'nin kıl payı farkla tek başına iktidar mı olacağı, yoksa kıl payı

farkla tek başına iktidarı bir kez daha mı kaçıracağı. Hatta Yeni Şafak yazarı Abdülkadir Selvi'ye göre, nasıl 7 Haziran'da HDP'nin önündeki baraj engeli HDP'ye oy desteğini beklenenin üzerinde artırdıysa, bu seçimde de AKP'nin tek başına iktidar edilmesi oylarda AKP'ye doğru kayma açısından motive edici olacak.

O nedenle, listeler belli olduktan sonra 1 Kasım seçimine yönelik bu ilk analizi AKP'nin üzerinden

Tablo 1: 1 Kasım Seçiminde Anketlere Göre Oy ve Sandalye Dağılımı

Oy Dağılımı					
Senaryolar	AKP	CHP	MHP	HDP	Toplam
Anket Ortalamalarına göre	42,1%	27,2%	15,0%	12,5%	96,9%
Anketlerde AKP'nin Zayıf haline göre	38,2%	28,0%	18,2%	13,7%	98,1%
Anketlerde AKP'nin Güçlü haline göre	44,2%	25,4%	14,0%	12,5%	96,1%
Yaklaşık Sandalye Dağılımı*					
	AKP	CHP	MHP	HDP	Toplam
Anket Ortalamalarına göre	264	139	69	58	530
Anketlerde AKP'nin en Zayıf haline göre	228	145	95	82	550
Anketlerde AKP'nin en Güçlü haline göre	278	131	64	77	550

*Ümit Kumcuoğlu-<http://secimharitasi.com/milletvekili-dagilimi-hesapla>

ilerletmek en kestirme yol.

Önce anketler...

7 Haziran'da ortaya çıkan koalisyon resmi, seçim sonuçları için anket yapan firmaların yaz ayları boyunca anket çalışmalarını artırarak devam etmeleri ile sonuçlandı. 1 Kasım'da seçim kararının alınmasının ardından, anketlerde Eylül başından bu yana daha da fazla hareketlilik var.

Mevcut anketlerin (Tablo 2) Eylül sonuçları ortalamasından başlamak en güvenli yol. Bu veriye göre AKP ve CHP oylarını artırırken; MHP'de daha elle tutulur seviyede ve HDP'de sadece kısmen, düşüşler mevcut. Eylül'de yapılan anketlerin ortalaması alındığında AKP oyları %42,1 ile partinin 7 Haziran'da elde ettiği %40,7'nin 1,5 puan kadar üzerinde. Benzer şekilde CHP'nin de oyu

iki puan kadar artarak %25,1'den %27,2'ye ulaşmış durumda. MHP'ye olan destek %16,5'tan %15'e gerilerken, artık baraj tartışmasının geçerli olmadığı HDP için destek %13'ten %12,5 seviyesine gerilemiş durumda.

Önümüzdeki sayfalarda analizini yapabilmek üzere uç noktaları belirleyen iki anket sonucuna da vurgu yapmak gerekli.

Tablo 2: Seçim Anketleri

SEÇİM ANKETLERİ						
	Yayınlanma	AKP	CHP	MHP	HDP	Diğer
ANAR-DENGE-GENAR-POLLMARK	21 Eylül	44,2	25,4	14,0	12,5	3,9
Gezi	20 Eylül	39,3	28,1	16,8	13,5	2,3
Konsensus	15 Eylül	43,3	27,6	13,8	12,6	2,7
ORC	15 Eylül	44,0	27,8	13,4	11,0	3,8
Sonar	13 Eylül	38,2	28,0	18,2	13,7	1,9
Metropoll	10 Eylül	41,4	27,3	15,3	13,0	3,0
Andy-Ar	4 Eylül	42,8	27,3	14,4	11,7	3,8
Varyans	3 Eylül	43,9	26,2	14,1	12,3	3,5
Ortalama:	<i>Eylül 2015</i>	42,1	27,2	15,0	12,5	3,1
ORC	28 Ağustos	43,7	27,5	14,3	11,2	3,3
Gezi	28 Ağustos	38,9	27,8	16,3	13,5	3,5
AKAM*	24 Ağustos	33,0	23,7	10,5	12,3	20,5
Argetus	23 Ağustos	42,6	25,5	15,4	12,5	4,0
Gezi	18 Ağustos	39,2	26,4	16,2	14,1	4,1
Metropoll	18 Ağustos	41,7	25,5	15,7	14,7	3,4
MAK Danışmanlık (4-5 Ağ.)	11 Ağustos	44,7	25,3	15,6	10,7	3,7
ANDY-AR (31 Tem.)	7 Ağustos	42,8	27,3	15,4	11,7	2,8
Sonar (24 Tem-4 Ağ)	6 Ağustos	42,9	25,2	17,0	10,3	4,6
Gezi (25-26 Tem.)	4 Ağustos	41,9	26,3	15,3	12,3	4,2
ORC	2 Ağustos	44,1	26,8	15,6	10,7	2,8
AKAM (23 Tem.)	27 Temmuz	39,9	27,5	13,8	14,5	4,4
Ortalama:	<i>Tem-Ağ 2015</i>	41,3	26,2	15,1	12,4	5,1
Seçim Sonucu:	<i>7 Haziran</i>	40,7	25,1	16,5	13,0	4,7
Ortalama:	<i>Mayıs 2015</i>	41,9	27,0	16,5	10,5	4,2
Ortalama:	<i>Nisan 2015</i>	43,0	26,0	16,6	10,1	4,4
Ortalama:	<i>Mart 2015</i>	45,1	25,9	15,7	9,6	3,9

Kaynak: Çeşitli, Egeli & Co. (kararsızlar ve oy vermeyecekler dağıtılarak)

* AKAM anketinde tekrarlanan seçimde oy kullanmayacağını söyleyenlerin oranı %16,89'la çok yüksek.

Bunlardan biri AKP'nin mevcut anketler içinde en GÜÇLÜ haline karşılık geliyor, diğeri de yine mevcut anketler içinde AKP'nin en ZAYIF haline karşılık gelmekte.

AKP'nin isteği üzerine Anar-Denge-Genar-Pollmark'ın gerçekleştirdiği ortak çalışmada 7 Haziran genel seçiminden bu yana AKP'nin yükselen desteği, zirve noktasına %44,2 ile ulaşmış durumda. Buna **"GÜÇLÜ AKP"** senaryosu ismini verebiliriz. Bu senaryoda, CHP yerinde sayarken, AKP'ye olan destekteki 3,5 puanlık artışın ana kaynağı 2,5 puanla MHP, daha sonraki 1 puan da diğer küçük partiler ve HDP'den geliyor.

Sonar'ın Eylül ortasında yaptığı anket ise mevcut araştırmalar içinde AKP'nin en kötü performansı gösterdiği anket. Bu **"ZAYIF AKP"** senaryosunda partinin oyları 7 Haziran'a göre 2,5 puan erirken, bu gerilemeden ve diğer küçük partilerden devşirilen oylardan en fazla faydayı CHP sağlamak üzere

bütün ana muhalefet partileri nemalanıyorlar.

Peki, bu üç senaryonun Meclis sandalye dağılıma etkileri nasıl olmakta?

"Güçlü AKP" senaryosuna göre partinin %44'ün biraz üzerinde oy alması bile AKP açısından oldukça stresli bir durum. %44 oy ancak AKP'nin bıçak sırtı bir şekilde hükümet kurmak için gereken 276'yi elde etmesini sağlıyor ki bu hem garanti değil hem de kurulacak hükümetin sürdürülebilirlik açısından, icraat açısından ciddi zayıflıklarla karşı karşıya kalacağını göstermekte.

AKP hatırlarsanız 7 Haziran'da %40,7 oy alarak 258 milletvekili elde edebilmişti.

"Anket Ortalamaları" senaryosunda desteği %42'ye yükselmiş olsa da milletvekili sayısının 258'den ancak 264'e kadar yükselmiş olması, AKP açısından istenmeyen "koalisyon zorunluluğunun" tekrarı anlamına geliyor.

"Zayıf AKP" senaryosunda, %40'ın altına inen oyları ile AKP

7 Haziran'a göre 20-30 milletvekili daha kaybetmesi anlamına gelirken, sandalye sayısını da 230'un altına düşürüyor.

Ortaya çıkan bu tablonun hepimize anlattığı, 40 günden az kalmış 1 Kasım seçimlerinde partiler arası savaşın ilkesel olmaktan çok taktiksel zeminde gerçekleşeceği.

Bu taktiksel zeminin karşılığı da, AKP'nin isim isim elden geçirdiği milletvekili aday listelerinde saklı. 7 Haziran'daki 550 AKP vekil adayının 312'si önümüzdeki seçim için yerlerini korurken, 238'i değişmiş durumda. Buna karşılık, CHP, MHP ve HDP vekil aday listeleri birkaç oynama dışında 7 Haziran ile neredeyse aynı.

1 Kasım'da AKP'nin orta/batı Anadolu'da gösterdiği adayların "milliyetçi"; doğu/güneydoğuda Kürt kökenli ve İzmir, Mersin, İstanbul, Adana, Antalya'da "hemşeri" güçlü isimlerden oluşması partinin 7 Haziran'daki "bazı illerdeki yanlış adaylar" sonucunda kaybettiği sandalyeleri geri

almaya yönelik stratejisinin özeti.

Basına yansıdığı şekliyle, AKP MKYK'sında Erdoğan'ın istediği isimler Davutoğlu'nun önerilerinin üstü çizilerek seçilmiş. Ancak, iş milletvekilleri listesine geldiğinde hem Erdoğan'a (Bekir Bozdağ, Binali Yıldırım, Burhan Kuzu, Mahir Ünal, Nurettin Canikli, Berat Albayrak, Aydın Ünal, Ali İhsan Arslan) hem de Davutoğlu'na çok yakın isimler (Ali Sarıkaya, İbrahim Turan, Taha Özhan, Ertan Aydın, Vedat Bilgin) Meclis'e girecek şekilde konumlanmış görünüyor. Hatta, Ali Babacan ve Beşir Atalay'ın da listeler içinde ön sırada oluşu, Abdullah Gül'ün de sembolik de olsa halen AKP

içinde temsilcilerinin olduğunu düşündürebilir. AKP aynı zamanda Taner Yıldız, Cemil Çiçek ve M. Ali Şahin gibi isimleri de koruyarak 7 Haziran'da seçmenden aldığı uyarıyı "fabrika ayarlarına" geri döndüğü mesajını vererek anladığını göstermeye çalışıyor.

Özetle, AKP mevcut milletvekili listesi ile, parti içindeki mevcut güç çekişmelerini şimdilik buza yatırmak, tüm enerjisini, 1 Kasım'da alabileceği en çok oyu almak üzerine yoğunlaştırmış durumda.

AKP'nin odağında az farkla siyasi rakiplere vekil kaybedilen veren iller var...

YSK'nın belirlemelerine göre 9 Ekim'de başlayacak siyasi propaganda süresi, 31 Ekim'de

sona erecek. Tek parti iktidarını hedefleyerek, kendi deyimini ile "varlık mücadelesi" içine girmiş olan AKP'nin sandalye sayısını 258'den 278 ve üzerine sürüklemesi için, elinde propaganda yapmak için 23 gün var. 7 Haziran'da 81 ilde miting yapmış olan Başbakan Davutoğlu'nun bu 23 günde yaklaşık 30 miting yapması bekleniyor. Bu 30 ili belirlerken de hedef, 7 Haziran'da "oyların en çok düştüğü" iller. Ve tabii diğer illerde seçmene erişmek için de bol bol basın toplantısı ve TV programına çıkmak planlar dahilinde.

Bu çerçevede AKP için öncelikli olan, MHP ve CHP'ye az farkla kaptırdığı 19 vekili aday listelerinde yaptığı değişiklikler yoluyla geri kazanmak. Bu nedenle AKP'nin odağında 7 Haziran'da küçük oy farklarıyla diğer partilere kaptırdığı vekilleri almak için 19 şehir/bölge var.

AKP'nin 7 Haziran'da MHP'ye birer milletvekilinden oluşmak üzere toplamda 10 sandalye kaptırdığı iller Samsun, Giresun, Gümüşhane, Bayburt,

Tablo 3: AKP'nin 1 Kasım Hedef Şehirleri

AKP'nin 7 Haziran'da Siyasi Rakiplerine Az Farkla Vekil Kaybettiği İller			
CHP'nin AKP'den		MHP'nin AKP'den	
Erzincan	815 oy	Samsun	890
Ordu	3.484 oy	Giresun	4.006 oy
Sivas	1.995 oy	Gümüşhane	1.916 oy
Aydın	1.859 oy	Bayburt	1.377 oy
Denizli	10.937 oy	Kastamonu	5.883 oy
Eskişehir	13.900 oy	Balıkesir	2.128 oy
Ankara 2. Bölge	10.207 oy	Burdur	2.421 oy
İstanbul 1. Bölge	5.363 oy	İstanbul 3. Bölge	3.566 oy
İstanbul 2. Bölge	3.203 oy	Kayseri	3.528 oy
		Kahramanmaraş	6.584 oy

Kaynak: Analiz Merkezi, Egeli & Co.

Kastamonu, Balıkesir, Burdur, İstanbul 3. Bölge, Kayseri ve Kahramanmaraş. Benzer bir şekilde sekiz ilde de 9 vekili, CHP, AKP'den kazanmıştı beş ay önceki seçimde. (Tablo 3).

Şimdi AKP'li kurmayların yaptığı detaylı çalışmalar sonucunda söz konusu bu illerin aday listelerinde, kritik değişiklikler yapıldı. Bir önceki seçimde başka illerden "ithal" edildiği nedeniyle destek görmeyen isimler 1 Kasım AKP

aday listeleri içinde özellikle bu illerde elendiler. Yerlerine ise, bir taraftan yerelde öne çıkan isimler gelirken, bir yandan da 7 Haziran'da üç dönem kuralına takılmış "abiler", bu illerin aday listelerinde ön sıralara eklendiler.

MHP açısından zor bir seçim...

7 Haziran seçimleri öncesinde, MHP'nin seçim propagandası "pasif durarak" kazanmak üzerine gibiydi. HDP

anketlerde yükseldikçe, AKP'den MHP'ye zahmetsizce kayan milliyetçi oylar da zaten sonunda HDP'nin barajı geçmesi ile birleştiğinde, AKP'nin iktidarını kaybetmesiyle sonuçlandı. 1 Kasım seçimlerinde ise durum MHP için çok farklılaştı, keza AKP artan terör olayları paralelinde yükselttiği milliyetçi tonlamasıyla; MHP'ye kaçan oylarının peşine düştüğü gibi, MHP'den daha fazlasını da koparmak arzusunda görünüyor.

AKP'nin bir son dakika manevrasıyla MHP'nin sembolik ismi Tuğrul Türkeş'i kendi saflarına katması ve Ankara 2. Bölge'den milletvekili adayı göstermesinin, AKP'nin MHP'den devşirmeye çalıştığı oylar açısından fazla etki yaratması beklenmiyor. Keza, Akademisyen Doç. Dr. Kürşad Zorlu'nun Al Jazeera'da çıkan MHP analizine göre, Bahçeli'nin seçim öncesi "MHP'ye dışarıdan müdahale var" kartını oynaması, MHP'li ülkücülerin bir araya kenetlenmesi ile sonuçlanabilir. MHP açısından 1 Kasım öncesi zorlayıcı olacak, seçmeninden yükselecek "neden koalisyon kurmadın?" sorusu.

Tablo 4: MHP – Küçük ve Orta Ölçekli Geleneksel Seçim Çevresindeki

%	1999	2002	2007	2011	2015
MHP'nin toplam oylarının yüzde kaç?	11.8	10.4	9.2	8.2	8.8
Türkiye geneli oy kullanan seçmenin yüzde kaç?	7.8	7.2 Değişim (-7.7)	7 Değişim (-2.8)	6.1 Değişim (-12.9)	5.5 Değişim (-9.8)
Yozgat	39	13	17.8	18.5	27.5
Kırşehir	33.2	21.3	25.5	21.9	31.6
Çorum	30	8.7	10.8	10.8	17.6
Çankırı	38	14	21.6	23	28.2
Afyon	28	14	21	18.6	25
Kırıkkale	28	14	22.5	18.8	28.4
Kütahya	22.6	7	15.8	15.8	26.6
Tokat	29	11	17	15.8	21.7
Kastamonu	30	13	17.4	23.1	26.8
Aksaray	33	11.4	16	18	30.3
TOPLAM	663100	273153	459930	456113	660557

Kaynak: Kürşad Zorlu-Al Jazeera, Egeli & Co .

Zorlu'nun MHP tabanını inceleyen ilginç analizinde öne çıkarılacak birkaç nokta var. Zorlu, MHP açısından bazı önemli illeri mercek altına alarak, 1 Kasım seçimlerine yönelik bir takım tespitlerde bulunmuş. Bunun için de MHP'nin geleneksel oy sahasında yer alan küçük ve orta ölçekteki 10 ilin (Tablo 4) 1999, 2002, 2007, 2011 ve 2015 seçimlerini kapsayan oy değişimini irdelemiş. Buna göre 1999'daki genel seçimlerde bu 10 il MHP'nin toplam oylarının %11'ni oluştururken, partinin baraj altında kaldığı 2002 seçimlerinde bu 10 ilde yaklaşık %60 düzeyinde bir oy kopuşu sonucu bu 10 ildeki 46 milletvekilinin 39'nu AKP'nin aldığı görülüyor. 2015 seçimlerinde TBMM'ye 35 milletvekili gönderen bu 10 ilde, AKP 24 milletvekili alırken, MHP görelî oy artışları sağlayarak 8 milletvekili çıkardı. Özellikle Aksaray, Kırşehir, Kırıkkale ve Kütahya'da MHP ciddi bir çıkış yaparken; Tokat, Kastamonu, Çankırı, Çorum ve Yozgat'ta 2002'de yaşanan kopuşları istenilen ölçüde geri getiremediği anlaşılıyor.

Zorlu'ya göre bu illerde çıkacak sonuçlarda artan terör olaylarının da etkisi olacak; ancak bunun AKP lehine mi MHP lehine mi döneceğini kestirmek için daha yakından bakmak gerekiyor.

AKP'nin "kıl payı kaybedilen illerde mücadele" stratejisi ile sandalye sayısını 276 üzerine çekmesi kağıt üzerinde mümkün. Zorlu'nun hesabına göre, AKP'nin Balıkesir, Kayseri, Burdur, Bayburt, Samsun, Gümüşhane, Giresun, Kastamonu, Kahramanmaraş ve İstanbul 3. Bölge'de MHP'nin az bir oy farkıyla kazandığı milletvekilliğini geri alması için 84.000 civarında oy alması gerekiyor. Ancak Zorlu bir de madalyonun diğer yüzüne, MHP'nin de birer milletvekilliğini kıl payı AKP'ye kaybettiği illere dikkat çekiyor. Malatya, Çorum, Çankırı, Adana, Amasya ve Ankara 2. Bölge'de AKP'nin kazandığı 1 milletvekilliğini geri alabilmek için MHP'nin yaklaşık 24.900 oy daha alması yeterli olacak.

AKP'nin Saadet Partisi (SP) ile olan işbirliğinin gerçekleşmemesi, bu anlamda

belirleyici olabilir. SP hatırlanacağı üzere 7 Haziran'da Büyük Birlik Partisi (BBP) ile yaptığı ittifak sonucunda %2,06 oranında oy almıştı. 2011 genel seçimlerindeki BBP'nin aldığı oy buradan çekildiğinde, SP'nin oy potansiyeli 600.000 oy civarında. Bunca ince hesapların yapıldığı bir ortamda kayda değer bir rakam. Ancak, SP'nin Meclis'te grup kurmasını sağlayacak 20 sandalye karşılığında AKP'ye sunduğu destek olarak da, işbirliğine değmeyecek bir oran.

Zaten AKP de SP'nin ihtirasına karşı, İstanbul 1. Bölge'ye Refah-Yol hükümetinin Kültür Bakanı İsmail Kahraman'ı koyarak, çok güçlü bir hamle yapmış ve SP oylarına başka bir yolda talip olmuş oldu.

AKP yoğun oy kaybı olan Doğu/Güneydoğu'da listeleri tamamen değiştirdi ve İstanbul da hedefte...

AKP oylarında en büyük erozyon malum, HDP'nin Meclis'e girmesiyle Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da; özellikle Diyarbakır, Van, Şırnak, Hakkari ve Ağrı'da yaşanmıştı. Dolayısıyla, AKP bu

illerdeki listelerini sil baştan yenilemiş durumda. Batı illerinde yaşayan ancak bölgeden yediği "ithal" damgasıyla 7 Haziran'da aday gösterilen Kürtler yerine, AKP bu sefer bölge kökenli isimlere yöneldi. Çözüm Süreci'nin mimarlarından sayılan Beşir Atalay mesela, 7 Haziran'da AKP adına hiç vekil çıkmayan Van'da AKP listesinin başında bu seçimde. Hatırlanacağı üzere dört ay önceki seçimde 11 sandalyeli Diyarbakır'da AKP en büyük hezimetini yaşayarak sadece 1 milletvekili çıkarabilmişti. Bütün Diyarbakır listesi 1 Kasım için değişirken, Diyarbakır'da geniş bir aile mensubu Galip Ensarioğlu ile Diyarbakır Ticaret Borsası Başkanı Ebubekir Bal ilk iki sırayı paylaştılar.

İstanbul'da Kürt nüfusun yoğun olduğu 3. Bölgede, daha önce üç dönem Diyarbakır'dan seçilip bakanlık yapan bölgenin etkin isimlerinden Mehdi Eker'in liste başı yapılması da dikkat çekici. Aynı şekilde AKP'nin Kürt kökenli vekillerinden Mehmet Metiner'in de burada yer alması, AKP'nin sadece doğu/

güneydoğuda değil İstanbul'da HDP'ye Kürt oylarını hedeflediğini gösteriyor.

Özetle, AKP'nin odağında, İstanbul 3. Bölge, Diyarbakır, Ağrı ve Van'da HDP'ye birkaç bin oy farkla kaybettiği vekillikler var. Bu çerçevede, AKP'nin aday listesinde yapılan değişikliklere ek olarak, Davutoğlu'nun bu iller özelinde vaatler ilan edeceği basında yer almakta.

Yine Yeni Şafak yazarı Selvi'nin ifadesine dönersek, "çözüm sürecinin buzdolabına kaldırılması ve terörle mücadelenin yeniden başlamasına rağmen HDP oyları yatay bir seyir izliyor. Şehit cenazeleri gelirse HDP'nin oylarında düşme yaşanır şeklindeki kabulün geçerli olmadığını görüyoruz. Bölgede HDP oylarında bir gerileme yaşanmazken, Kürt ve Beyaz Türk seçmenin her şeye rağmen HDP'de kalmasıyla büyükşehirde bir kenetlenme dikkat çekiyor".

Mevcut anketlerden HDP'nin % 12,5 civarında oy desteği ile yoluna devam ettiğini izlese

de, Selvi'nin tespitleri oldukça önemli. Hatta Mak Danışmanlık tarafından sadece doğu/güneydoğu Anadolu'da yapıp da dün basına açıklanan bir ankete göre, AKP'nin bölgede 2011'de % 51 olan desteği, 7 Haziran'da % 35'e düşmesinin ardından Eylül sonu itibarıyla da 9 puan daha gerileyerek %26'ya kadar zayıflamış durumda. Aynı grup en önemli gündem maddesi olarak (%58) terör/operasyonlar derken, AKP'den uzaklaşmasının ağırlıklı nedenini de açıklamış oluyor. Ancak, buna rağmen bölgedeki Kürt ağırlıklı seçmenin %45'i AKP'nin tek başına iktidar olacağına inanıyor.

Ufak bir not eklemek gerek. AKP-SP ittifakı gerçekleşmezken, 1 Kasım'da seçimlere katılmayacak Hüda-Par'a yakın isimlerin AKP'nin Güneydoğu Anadolu listesinde olduğu iddiaları var. Bu durum, seçim güvenliğine yönelik tedbirler eşliğinde bazı uç ilçelerde kurulmama kararı alınan sandıklarla birleştiğinde AKP'ye 1 veya 2 vekil kazandırma potansiyeline sahip.

**AKP'de değişecek söylem:
Çözüm Süreci, başkanlık**

sistemi ve ekonomi...

Başbakan Davutoğlu'nun NY dönüşü sonrasında haftaya ortaya çıkması beklenen AKP seçim bildirgesi içinde kritik üç konudan biri olan **Çözüm Süreci** adına son aylarda hakim olan söylemin fazla ötesine geçilmesi beklenmiyor. Vurgu, teröre karşı kamu düzeninin önemi ve demokratikleşmede AKP'nin Kürt vatandaşlar için yaptıkları/ yapacaklarında olacak. Sürecin devamı için de PKK'nin silahlarını "betona gömmesi" istenerek halkın bu konuda taraf olmasına çalışılacak.

7 Haziran seçimlerinde "Çözüm Sürecinin" devamına yönelik gelen karışık mesajların, seçim sonrası yapılan analizlerde AKP'nin bölgedeki oy kaybında etkili olduğu ortaya çıkmıştı. Dolayısıyla, AKP'nin, seçim sonrasında tek başına iktidara gelerek "elverişli ortamı" doğuracağı ve Çözüm Sürecinin "buzdolabından çıkarılacağı" mesajını Kürt seçimde inandırıcı kılması gerekiyor. Bu da bugünün koşullarından bakınca, 7 Haziran sonrası bölgedeki ağırlaşan güvenlik

sorunu çerçevesinde pek kolay bir iş gibi görünmüyor.

Başkanlık sistemi ile ilgili tartışmalar görüldüğü kadarı ile AKP içinde yoğun olarak devam etmekte. 7 Haziran'daki seçim yenilgisinin ardında, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın alanlara inerek başkanlık sistemi için anayasayı değiştirecek 400 vekil istemesinin payı olduğu bir süredir yazılıp çizilenler arasında. Keza, birçok anket halen Türkiye'de %70'e yakın seçmenin başkanlık sistemini desteklemediğini yansıtmakta. Bu nedenle 1 Kasım seçim bildirgesinde, bu konunun üzeri daha kapalı bir hale getirilebilir. Ancak son açıklamalarından izlenebileceği üzere Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın bu arzusundan geri adım atmamış olması, seçim bildirgesine başkanlık sisteminin nasıl yansıtacağı konusunda, bilek güreşinin daha devam ettiğini düşündürüyor.

Başkanlık için doğrudan anayasayı değiştirecek 400 vekili AKP'ye istemek yerine, seçmenden HDP'yi dışarda

tutacak ve doğal sonucu olarak da AKP'ye 300 üzeri oy sağlayacak 550 "milli-yerli" vekil isteminin, seçmen üzerinde nasıl bir etkisi olacağı ise şimdilik bir bilinmezlik unsuru. Anketler HDP'yi baraj altı göstermediğine göre, ilk izlenim, 1 Kasım'da seçmenin bu telkin yönünde oy kullanmayacağı yönünde.

Ekonomi ise, popülist vaatler üzerinden AKP'nin bu seçimde daha ön plana çıkaracağı bir konu. AKP'nin Medya-İletişim Uzmanı Edibe Sözen, 7 Haziran'da CHP'nin emeklilere verilecek ikramiye vaadiyle öne çıkmasıyla AKP'nin söyleminde eksiklikler olduğunu ve 1 Kasım'da bunların telafi edilmesi gerektiğini söylüyor. Bu perspektifle geçen seçimde "mega projeler" reklamı ile seçmenin ilgisinin dağıldığını ve Star Gazetesi'nin ifade ettiği şekliyle bu seçimde "vatandaşın cebine hitap eden vaatlere" ağırlık verileceği söyleniyor. Bunlara ek olarak, konut kredisi kullanımında vergi istisna ve muafiyetinin getirilmesi, işsizlik sigortasından yararlanma koşullarının esnetilmesi ve yararlanma sürelerinin

uzatılması, bireysel emeklilik sistemine otomatik (zorunlu) katılım ve belediyelere zorunlu kreş gibi vaatler yer bulacak. CHP'nin önerisi olan askere giden gençlerin sigortalı sayılması ve sembolik düzeydeki ücretlerinin artırılması önerisini de AKP yasa teklifi olarak geçirmek planında olduğu, yine Star'da yazılanlar arasında.

1 Kasım için seçmeni cezbetmeye yönelik vaatler bir yana, "milli ekonomi" ve herhalde anti-tezi diye AKP içinde eleştiri konusu olan "Babacan ekolü ekonomi" tartışmaları, AKP içinde de sanki daha uzunca bir süre sorunlu alan olarak kalacak gibi. Merkez Bankacılığı da bu gel-git arasında daha bir süre sıkışacak elbette.

Keza, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın damgasını vurduğu MKYK içinde mevcut ekonomi yönetiminin ağır topları Cevdet Yılmaz, Mehmet Şimşek ve Ali Babacan yerine, Numan Kurtulmuş, Berat Albayrak, Nurettin Canikli gibi sadece "milli ekonomi modeli" savunucularının yer alması

dikkat çekici. Her ne kadar milletvekili aday listelerine son dakika hamlesiyle- ki iddialar arasında eski Cumhurbaşkanı Gül'ün NTV programında AKP'nin son üç yılına getirdiği eleştiriler nedeniyle/sayesinde-giren Babacan'ın, milli ekonomi modelcilerine karşı ne kadar ağırlığı olacağı ilerleyen aylarda gündemde sıklıkla yer alacak gibi görünüyor. Üstelik taze AKP vekili ve Cumhurbaşkanı'nın ekonomi yönetimine aday olarak siyasete soyunan damadı Berat Albayrak'ın Sabah Gazetesi'ndeki köşesinden yazdıklarından anlaşılın, Babacan'ın istikrar mesajı açısından gerekli; ancak "fiyat istikrarı hedefini güncellemek" de dahil olmak üzere yeni

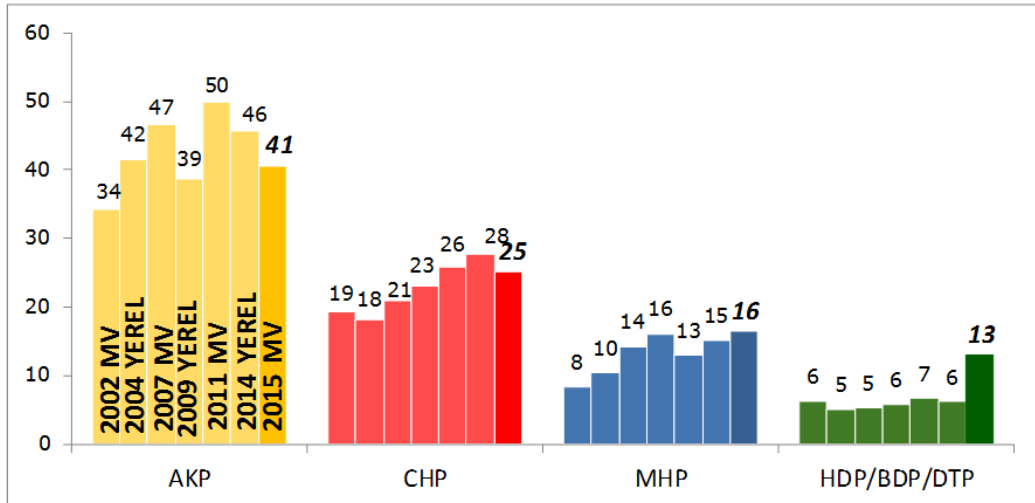
ekiple birlikte ortak zemin yakalamak durumunda olduğu.

Sonuç: ancak çok zayıf bir tek parti AKP hükümeti mümkün

Sonuç hakkında bir yorum yapmak için, yeniden başa dönmekte fayda var.

7 Haziran'a göre daha iyi bir konumda görünse de, tek parti iktidar hedefi adına AKP'nin bıçak sırtı yürüyüşü devam ediyor. Başbakan Davutoğlu'nun bizzat açıkladığı ankete göre son dönemlerin en güçlü desteği % 44'le bile AKP'nin Meclis'teki sandalye sayısı 276'yı ancak buluyor. Bu da AKP açısından 1 Kasım'da elde edeceği en iyi sonuçta bile çok zayıf bir AKP tek parti hükümeti anlamına geliyor.

Grafik 1: Türkiye'de Genel Seçimler 2002-2015

Tablo 5: Senaryolara Göre Hükümet ve İşbirliği Olanakları

Hükümet veya İşbirliği Senaryoları					
<i>(Hükümet için 276, referandum çoğunluğu için 330, Anayasa değişikliği için 367 sandalye gerekiyor)</i>					
	AKP	AKP+CHP	CHP+MHP	AKP+MHP	AKP+HDP
Anket Ortalamalarına göre	-	403>367	-	333>330	322>276
Anketlerde AKP'nin en Zayıf haline göre	-	373>367	-	323>276	310>276
Anketlerde AKP'nin en Güçlü haline göre	278 >276	409>367	-	342>330	355>330

Kaynak: Seçim Haritası, Egeli & Co .

Diğer yandan, HDP barajı geçemez ise, %44 destekle bile AKP 315-330 sandalye elde etme potansiyeline sahip. Ancak, HDP'nin 1 Kasım için bir baraj sorunu anketlerden gözlemlenmiyor.

Dikkatlice düzeltilmiş 1 Kasım vekil listesiyle bile AKP'nin 2014 Yerel Seçimlerinde elde ettiği % 45,6 oyu ya da 2011 Genel Seçimlerinde yakaladığı %49,9 oyu, 1 Kasım'da elde etmesi gerçekçi görünmüyor. Buna bir kaç neden sıralamak mümkün ama en bariz olanı herhalde Erdoğan'ın artık Başbakanlık koltuğundan kalkmasıyla etkin

yönetim gücüne sahip olmayışı ve 7 Haziran'da ortaya çıktığı üzere seçmene çok da cazip gelmeyen bir "Cumhurbaşkanı" yorumuyla AKP içinde artık devam etmesi makul görünen güç savaşlarını tetiklemekte oluşu. 17-25 Aralık, Gezi olayları ve şimdilerde küresel resmin değişmesiyle ekonomik yavaşlamanın seçmene yansımalarını da bu nedenler arasına eklemek mümkün. AKP'nin iddia ettiği "fabrika ayarlarına dönüş" sloganının ise, Abdullah Gül'ün ve ona yakın olan Bülent Arınç gibi isimlerin dışarıdan açıkça

eleştiri yaptığı ortamda, oyları % 44 üstüne, eski seviyelerine taşınması pek olanaklı durmuyor.

Bu resim içinde, 1 Kasım seçimleri için sıralanabilecek gerçekler:

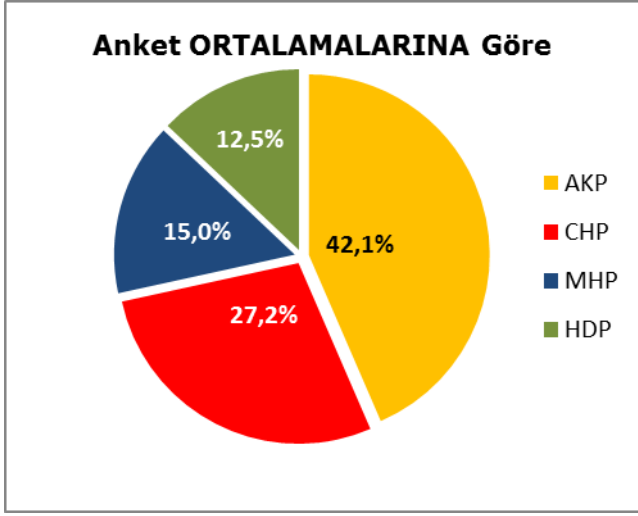
- 1) AKP'nin tek başına iktidar tutkusu bu seçime damga vuracak,**
- 2) AKP bu hedefine ulaşmak için MHP ile oy geçişgenliğini dayanak olarak MHP'nin oy tabanını hedefe koymuş durumda,**
- 3) AKP açısından tek başına iktidar için en kestirme sonuç HDP'nin baraj altı kalması olsa**

Grafik 2: 7 Haziran Sonuçları

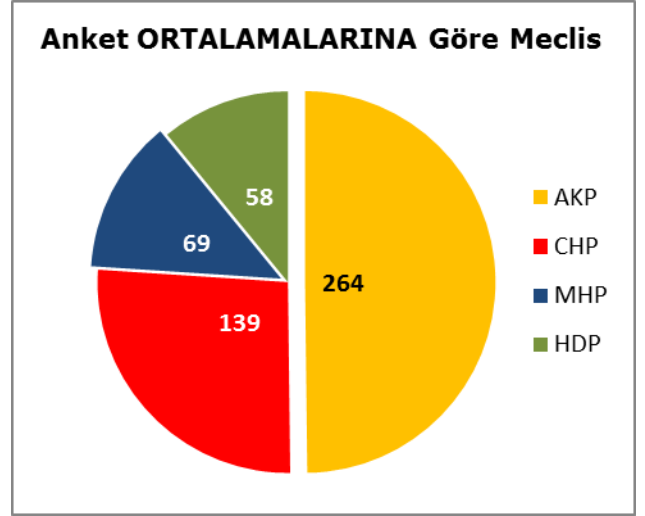
7 Haziran 2015 Seçimi Sonuçları				
Oy Dağılımı				
AKP	CHP	MHP	HDP	Toplam
40,7%	25,1%	16,5%	13,0%	95,2%
Sandalye Dağılımı				
AKP	CHP	MHP	HDP	Toplam
258	132	80	80	550

Kaynak: YSK, Egeli & Co .

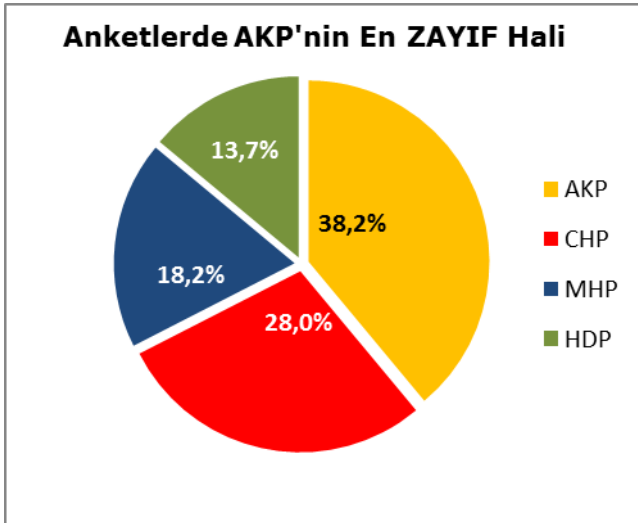
Grafik 3: Oy Dağılımı

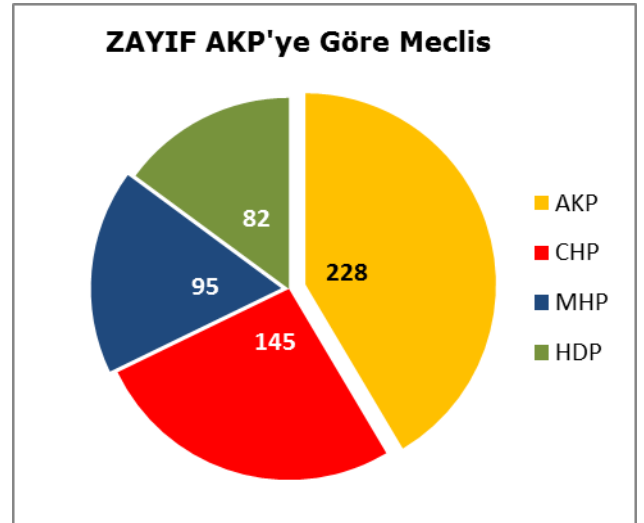
Grafik 4: Sandalye Dağılımı

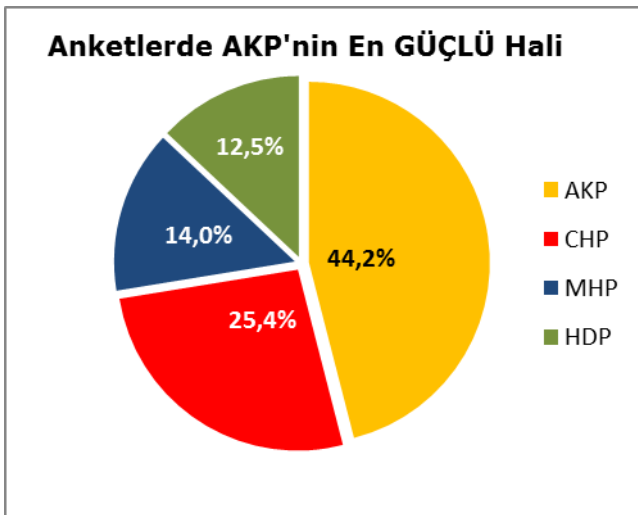
Grafik 5: Oy Dağılımı

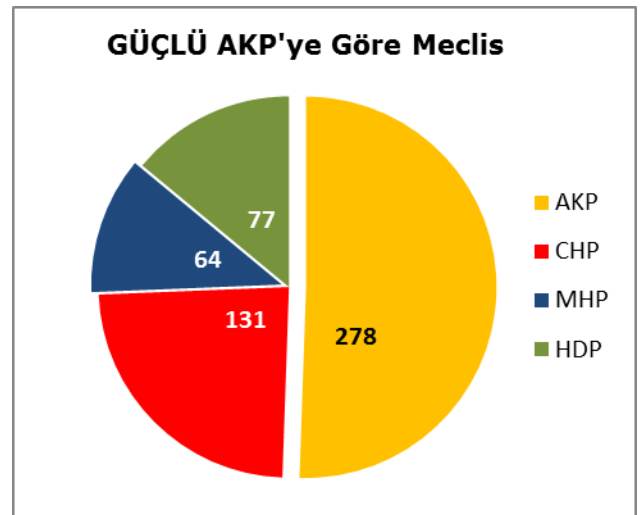
Grafik 6: Sandalye Dağılımı

Grafik 7: Oy Dağılımı

Grafik 8: Sandalye Dağılımı

da, anketler bunun mümkün olmadığını söylemekte. AKP de HDP'ye desteğin 7 Haziran'da elde ettiği %13 seviyesinin bir miktar altına çekilmesiyle sandalye kazanmak yolunu seçmiş durumda,

4) Bu seçimde hem ekonomik reformlara devam mesajı verilecek hem de geçen seçime göre daha popülist vaatler havada uçuşacak ve AKP adına olumlu yansıyacak,

5) AKP kongresinden ve İstanbul'da yapılan "terör karşıtı" mitingden anlaşıldığı üzere, Cumhurbaşkanı Erdoğan tekrar etmesi beklenen "terör karşıtı" mitingler yoluyla 1 Kasım seçim kampanyasına da damgasını vuracak. Bu anlamda, belirginleşen ekonomik vaatler ve liste taktiklerinin AKP'ye getireceği potansiyel oy artışı, 7 Haziran'dakine benzer şekilde sahalarda olan Cumhurbaşkanı nedeniyle sınırlı kalabilecek.

AKP adına sürpriz bir zayıflık olmazsa, 1 Kasım seçimi sonrasında tek parti; ancak çok kırılgan bir AKP hükümeti gerçekçi kabul edilebilecek sınırlar içinde. Ancak, 276'nın

biraz üzeri bir sandalye sayısı ile kurulacak bir AKP hükümeti ile fiili olarak başkanlık sistemi uygulaması çabaları, Türkiye'nin yönetilmesi açısından hem jeopolitik hem de ekonomik rüzgarların terse döndüğü bu dönemde daha zor zamanların bizleri beklediği anlamına gelecek. Bu anlamda, böylesi kırılgan bir AKP hükümetinin dört yıl devam edeceğini beklemek zorlama olur.

Diğer yandan, 1 Kasım'dan %40 -43 arası destekle gelecek bir AKP'nin en doğal koalisyon adayı CHP görünüyor. 370-400 arası sandalye sayısı ile AKP+CHP koalisyon hükümeti, hem bu fırtınalı dış konjonktürün yeni bir hikaye ile olumluya çevrilmesine yarar, hem de uzlaşma içinde Türkiye'nin o çok ihtiyacı olan yeni anayasayı en az sürtüşme ile Meclis'te yapmasına olanak tanır. Böyle bir hükümetin 2019 Cumhurbaşkanlığı seçimleri öncesine kadar da uyum içinde çalışması beklenebilir; ki sadece Cumhurbaşkanlığı seçiminin varlığı bile AKP+CHP hükümetinin ömrünün 2018'de bir erken seçimle sınırlı olması sonucunu doğurabilir.

AKP ve MHP ortaklığı ise, aynı yolların çok daha sürtüşmeli geçmesine neden olacaktır; keza anayasa değişikliği söz konusu olduğunda AKP+MHP'nin sandalye sayısı ancak referandum çoğunluğuna erişebiliyor. AKP+HDP hükümeti ise bugün için olasılıklar dahilinde görünmediği gibi, ancak tek parti AKP hükümeti olması durumunda herhangi bir anayasa değişikliğinin referanduma sunulması aşamasında işbirliği olarak düşünülebilir.

Barış, esenlik, birlik ve dayanışmaya vesile olacak nice bayramlar dileğimizle,

Bayramınız
Kutlu Olsun

 Egeli & Co.

İletişim: Güldem Atabay Şanlı
Direktör, Araştırma ve Strateji

+90 212 343 06 26
guldem.atabaysanli@egelico.com

Bu doküman Egeli & Co. Portföy Yönetim A.S. ("Egeli & Co." Mersis No: 0-3254-1422-0400018) tarafından hazırlanmıştır. Egeli & Co. SPK düzenlemelerine tabi ve SPK tarafından düzenlenen yetki belgesine sahip, kendine değer yaratmaya adanmış bağımsız bir portföy yönetim şirketidir. (Yetki belgeleri: 03.11.2010 PYS./PY. 35/946 ve 03.11.2010 PYS./YD. 15/946). Portföy yönetimi ve yatırım danışmanlığı hizmeti veren Egeli & Co. 2002 yılından bu yana, dürüst ve seçkin yaklaşımı ile yerli ve yabancı kurumsal yatırımcılara, aile şirketlerine ve özel bireysel portföylere hizmet etmektedir. Başarısı, yatırımcıları için yurtiçi ve yurtdışında geliştirdiği finansal ürünler ile değer yaratma becerisinden gelmektedir. Egeli & Co.'yu diğerlerinden ayıran fark alternatif varlık sınıflarına ve yatırım temalarına odaklanmasıdır. Egeli & Co. Türk sermaye piyasalarındaki alternatif yatırım temaları alanında bulunan geniş bilgi, tecrübe ve geçmiş performansı ile yatırımcıları için uzun vadeli yatırımlarla önemli getiriler yaratmaktadır.

YASAL UYARI:

Bu rapor ve yorumlardaki yazılar, bilgiler ve grafikler, ulaşılabilen kaynaklardan iyi niyetle ve doğruluğu, geçerliliği, etkinliği velhasıl her ne şekil, suret ve nam altında olursa olsun herhangi bir karara dayanak oluşturması hususunda herhangi bir teminat, garanti oluşturmadan, yalnızca bilgi edinilmesi amacıyla derlenmiştir. Bu belgedeki bilgilerin doğruluğu, güvenilirliği ve güncelliği hakkında gerekli özeni göstermekle birlikte bu bilgilerin güvenilirliği, doğruluğu, güncelliği ve eksiksizliği hakkında hiçbir garanti vermemektedir. (Varsa) Yürürlükteki herhangi bir yasa veya düzenleme ile sorumluluğun sınırlandırılması ölçüde tasarruf olarak, Egeli & Co., yöneticileri, çalışanları, temsilcileri ve ajansları bu belgenin içeriği, hatası veya eksiklerinden ya da bu bilgilere dayanılarak yapılan işlemlerden doğacak her türlü maddi/manevi zararlar (ihmal olup olmadığı ya da başka bir şekilde olursa da) ve her ne şekilde olursa olsun üçüncü kişilerin uğrayabileceği her türlü zararlardan dolayı sorumlu tutulamaz. Herhangi bir şirket, sektör, hisse veya yatırım için detaylı ve tam bir analiz değildir. Egeli & Co. her an, hiçbir şekil ve surette ön ihbara ve/veya ihtaraya gerek kalmaksızın söz konusu bilgileri, tavsiyeleri değiştirebilir ve/veya ortadan kaldırabilir. Bu rapor hangi amaçla olursa olsun çoğaltılamaz, dağıtılamaz ve yayınlanamaz.